אישים באגרות הראי"ה

דוד ילין

מורה וחוקר העברית, מראשי היישוב, לימים יושב ראש הוועד הלאומי · תרכ"ד – תש"ב (1864–1941)

3 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

דוד ילין נולד בירושלים בי"א באדר שני תרכ"ד (1864). היה מורה, חוקר העברית ואיש ציבור, מראשי היישוב היהודי בארץ ישראל, ממייסדי הסתדרות המורים וועד הלשון העברית, ממקימי שכונת זיכרון משה בירושלים, ולימים יושב ראש הוועד הלאומי. בית המדרש למורים שייסד נקרא היום על שמו. נפטר בכ"ב בכסלו תש"ב (1941).

הרב קוק על דוד ילין

במרחשוון תרס"ט (1908), כששודדים פרצו בלילה לבית מר סלוצקין ביפו וירו בו, והשלטון המקומי חקר בקרירות, שלח לו הרב קוק העתק ממכתבו לוועד "התורכים הצעירים", וביקש שיעזור להשיג הגנה ושמירה (כרך א', אגרת קסח).

בסיוון-תמוז תרע"ג (1913) כתב לו וליוסף מיוחס על תקנות האגודה לגאולת המקומות הקדושים, והציע תוספות (כרך ב', אגרת תקמג), ולוועד "החברה להחזקת המקומות ההיסטוריים", שילין היה בו, כתב שהוא חותם על הקול הקורא בשני תיקונים (כרך ב', אגרת תקנח).

האגרות

כרך א', אגרת קסח: בי"ב בחשוון תרס"ט, מיפו: על ההתנפלות על בית סלוצקין, ובקשה להשיג הגנה.
"אדון נעלה החכם הנעלה מר דוד ילין נ"י"

כרך ב', אגרת תקמג: בד' בסיוון תרע"ג, אליו ואל יוסף מיוחס: תקנות האגודה לגאולת המקומות הקדושים.
"מר דוד ילין ומר יוסף מיוחס"

כרך ב', אגרת תקנח: בב' דראש חודש תמוז תרע"ג, אל ועד החברה להחזקת המקומות ההיסטוריים: חתימה על הקול הקורא בתיקונים.
"לועד "החברה להחזקת המקומות ההיסטוריים בארץ-ישראל" בירושלים"

ראו גם

יוסף מיוחס, גיסו. (יוסף מיוחס)

נוסח האגרות – עם ביאור

3 האגרות שבהן נזכר דוד ילין, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קסח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ב מרחשוון תרס"ט - יפו **נמען:** דוד ילין

שודדים פרצו בלילה לבית מר סלוצקין ביפו וירו בו. השלטון המקומי חוקר בקרירות. הרב קוק שולח העתק ממכתבו לוועד ה'תורכים הצעירים', ומבקש מילין לסייע בהשגת הגנה ושמירה.

עיקרי הדברים

- התקפת שודדים על בית סלוצקין.
- בקשת הגנה מהשלטונות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ב חשון תרס"ט[4].

אדון נעלה החכם הנעלה מר דוד ילין [מחנך ואיש ציבור ירושלמי, ממנהיגי היישוב] נ"י[5], שלו'[6] וברכה.

האסון אשר קרה פה, ע"ד[7] התנפלות שודדי לילה, ביריות אקדחים בבית האדון סלוצקין, [ככל הנראה ביתו של אברהם סלוצקין, איש העלייה הראשונה ביפו] הרעיש את לב יושבי עירנו. לדאבון לבבנו מתנהג המשטר המקומי בחיקור דבר זה [בחקירת הדבר] בקרירות נוראה.

אנכי ערכתי מכתב לועד התורקים פה, [לוועד של "התורכים הצעירים" ביפו, שהיו אז בשלטון] אשר העתקתו אתכבד לשלח לכבודו, ואבקשו מאד להיות לנו לעינים [להיות לנו למדריך (במדבר י, לא)] בדרך ההגנה והשמירה שהננו זקוקים לה כעת.

באהבת אחים ורגשי יושר וטוב אשר בלב כבודו אשען שיתן ידו עמנו בכל חוג יכלתו.

בברכת ד' מציון הנני חותם בכבוד רב,

אברהם יצחק הכהן קוק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5. נ"י - נרו יאיר
6. שלו' - שלום
7. ע"ד - על דבר

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקמג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ד' סיון תרע"ג - יפו **נמען:** דוד ילין ויוסף מיוחס

הרב קוק מאשר את תקנות האגודה (כנראה לגאולת מקומות קדושים), ומציע תוספות: העברת המקומות על שם יחידים בלי זכות למכור או לשעבד; רב בוועד; ענייני דת בהסכמת הרב; ירושה רק ליורשים יהודים. אין לעכב, ויש להתחיל בהדפסה ובתעמולה.

עיקרי הדברים

- אישור התקנות.
- מניעת מכירה.
- רב בוועד.
- התנהגות לפי התורה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ד' סיון תרע"ג[4].

לכבוד חברינו הרה"ח[5] הנכבדים מר דוד ילין ומר יוסף מיוחס [דוד ילין, מחנך ומראשי היישוב בירושלים, ויוסף מיוחס, מחנך וחוקר] שליט"א[6], שלו'[7] רב.

בתשובה על יקרתם בצירוף התקנות שקבלתי, אתכבד להודיע להדרת כבודם, שהנני מוצא דברי התקנות מתאימים למטרתנו הקדושה. והנני מוצא להעיר אך הוספות אחדות:

א) במטרת החברה, סעיף ו"ו, ראוי להוסיף, לפי דעתי, שהעברת המקומות על שם היחידים או החבורות תהיה בצורה חוקית כזאת, שתשלול מאותם שנכתבו על שמם, באופן הרשמי, את היכולת של מכירה או שיעבוד והשכרה וכו'[8].

ב) שתמיד יבחר בתוך הועד רב אחד מהרבנים שבא"י[9].

ג) שכל העניינים שבחברה הנוגעים לדת ודין יעשו בהסכמת הרב שבין החברים.

ד) אם אפשר שיהיה מותנה באישור ההעברה, כשתהיה על שם יחיד, שלא תעבור זכותו ליורשיו, כ"א[10] אם יהיו בדת ישראל, היה זה לפי דעתי לא למותר.

לעשות פה אסיפת חברים איני רואה אפשרות כעת. מר א"ש[11] הוא חולה כאשר ידעתם (די ישלח לו רפו"ש[12] בקרוב), וממר ד"ר[13] רופין [ארתור רופין, מנהל "המשרד הארצישראלי"] לא קבלתי תשובה על מכתב ששלחתי לו סמוך לקבלת מכתבם הראשון. הנני חושב שכבר קבלתם תשובה משניהם, בהסכמה על התקנות. בכל אופן לפי"ד[14] אין לאחר, ולהקדים ההדפסה, והתחלת התעמולה למטרתנו הקדושה בעה"י[15].

והנני חותם בברכה מקודש ובשמחת הרגל, ברגשי כבוד ויקר,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ, ב. בהערות ב. ג. אפשר ג"כ[16] לכתוב במקומן בקצרה "שהאגדה מתנהגת ע"פ[17] התורה והיהדות הנאמנה". הנ"ל[18]

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5. הרה"ח - הרב החסיד
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. שלו' - שלום
8. וכו' - וכולי (וכן הלאה)
9. שבא"י - שבארץ ישראל
10. כ"א - כי אם
11. א"ש - אתי שפיר (מיושב היטב)
12. רפו"ש - רפואה שלמה
13. ד"ר - דוקטור
14. לפ"ד - לפי דעתי
15. בעה"י - בעזרת השם יתברך
16. ג"כ - גם כן
17. ע"פ - על פי
18. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תקנח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ב' דראש חודש תמוז תרע"ג - יפו

נמען: ועד החברה להחזקת המקומות ההיסטוריים (ד' ילין, י' לוי, י' מיוחס)

הרב קוק חותם על הקול קורא בשני תיקונים: במקום 'עם נכר היודע יותר ממנו', שהוא מעליב, נוסח מעודד - 'היודע גם הוא... שנזדרז יותר ממנו'; ובמקום שם משפחה ישראלית שאולי שגגה, נכתב 'משפחה יהודית ידועה'. הרב קוק מקווה שהמקומות הקדושים ישובו לרשותנו.

עיקרי הדברים

- חתימה על קול קורא.
- נוסח מעודד ולא מעליב.
- לא לפרסם שם משפחה לגנאי.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ב' דר"ח[4] תמוז תרע"ג[5].

(לועד "החברה להחזקת המקומות ההיסטוריים בארץ-ישראל" בירושלים, ה"ה דוד ילין, יצחק לוי, יוסף מיוחס [דוד ילין, המחנך; יצחק לוי, מנהל סניף בנק אפ"ק בירושלים; יוסף מיוחס, סופר ומחנך]).

חברינו הנעלים והנכבדים, שלו'[6] רב.

הנני מתכבד בזה לשלח להדרת כבודם בחזרה את טופס מכתב הקול-קורא, אשר ישר הוא גם בעיני, והנני נמנה עם כבוד הדרתם לדבר מצוה גדולה זו, בחתימתי.

אמנם ראיתי לתקן בו שני תיקונים קטנים.

הא', תחת "עם נכר היודע יותר ממנו", שהוא סגנון מעליב, נסחתי "היודע גם הוא", שהוא סגנון מעודד ומרומם את הרוח, אלא "שנזדרז יותר ממנו" ולחכמי לב שכמותם אין צורך בביאור נימוק תיקון זה.

לדעתי אין ראוי לפרסם לגנאי הסתורי [היסטורי] שם משפחה בישראל, על מעשה שאולי עשתה בשגגה, ע"כ[7] מחקתי את השם פיריריה ונסחתי "משפחה יהודית ידועה".

הנני חותם בברכה, ששוכן ציון יעמד לימיננו, וישרה שכינתו במעשה ידינו, ובקרוב נזכה לראות מקומות קדושים, מלאי זכרון קודש ועז, שבים לרשותנו, להיות נחלה לישראל, ומקור התעודדות ותעצומות לעם.

בכבוד היותר נעלה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

אח"כ[8] הוספתי עוד איזה תיקונים, שאקוה להסכמת הדר"כ[9] [הדרת כבודם] עליהם ג"כ[10], הנ"ל[11]

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. דר"ח - דראש חודש
5. תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
6. שלו' - שלום
7. ע"כ - על כן
8. אח"כ - אחר כך
9. הדר"כ - הדרת כבודו
10. ג"כ - גם כן
11. הנ"ל - הנזכר לעיל